

Förbundsstyrelsens förslag till program för arbetsmarknaden

IF Metalls färdplan för en fungerande arbetsmarknad

Inledning

Vi är IF Metall och det är oss det handlar om

IF Metall är en kraft för att utveckla både människor och industri. IF Metall engagerar kvinnor och män på tusentals arbetsplatser. Vi finns på små som stora orter från nordligaste Norrbotten till Skånes sydspets. Vi är en facklig kraft nationellt, europeiskt och globalt. Vårt medlemsnära engagemang verkar i ett sammanhang med många människor på många arbetsplatser, tillsammans i det nära och i samhället i stort.

Vi behöver en omvärld som bryr sig om utvecklingen på industrins arbetsplatser, om jobben och ett fungerande arbetsliv. Men så är det inte. Vårt engagemang har mötts av en alliansregering som står i vägen för människors chanser att utvecklas i trygghet. De betraktar världsledande industri som historiskt passé och vill hellre skattesubventionera snabbmat än angripa växande arbetslöshet och ökande klyftor.

IF Metall vill annat. Vi vill förändring. Förändringen är vår drivkraft för varje medlems utveckling i arbetslivet. Framför oss ser vi ett Sverige som sätter jobben först, ser värdet av arbetslivets utveckling och gör det som är nödvändigt för att forma en fungerande omställning på arbetsmarknaden.

IF Metalls medlemmar verkar på arbetsplatser, i olika branscher, där tillverkning och tjänsteproduktion växer samman till den konkurrenskraft som bär upp landets välfärd. Vi finns på arbetsplatser som förtjänar bättre än att hämmas av kompetensbrist. Vi organiserar industri- och metallarbetare som vill framåtskridande och utveckling, väl värda att investera i.

IF Metalls medlemmar är de första att bära riskerna för ekonomins omvandling och omstrukturering. Vi vet vad det innebar när den globala finanskrisen slog till. Vi vet vad det innebär när Europas ekonomier sackar efter. Det är våra medlemmar som får bära risker och konsekvenser av felaktiga koncernbeslut och av en nationell politik som inte vågar investera i den industripolitik som är nödvändig för att arbetsplatserna ska kunna vara de ständigt bästa i den globala konkurrensen.

Handelsregler som tar hänsyn till människor och miljö betyder något på industrins arbetsplatser. För IF Metalls medlemmar spelar den politiska kampen inom EU roll. Arbetstagares gränsöverskridande likvärdiga rättigheter är vårt värn mot arbetsgivares och regeringars strävan att spela ut arbetare och arbetsplatser mot varandra.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

IF Metalls medlemmar vet vad som krävs för att omstrukturerings ska bli det som vi vill att Sverige ska fortsätta att bejaka. Det krävs en framåtsyftande omvandling där det nya får växa fram och skapa nya, bättre jobb. Det krävs en omvandling där IF Metalls medlemmar kan få ses för vad de är; en avgörande resurs för Sverige.

Omställning handlar om att bana väg för fler jobb

Arbetslösheten har bitit sig fast i vårt land. Jobben måste bli fler. Därför behöver Sverige en politik som sätter jobben först. IF Metall vill att jobben blir den gemensamma färdriktning som styr såväl politikens nära prioriteringar som utformningen av de många olika politikområdena.

Jobben först handlar om ett vägval för Sverige. Under snart två mandatperioder har Sverige kört fast. Lägre skatter och försök att få fart på låglönesektorer genom subventioner fungerar inte. Urholkad arbetslöshetsersättning förenat med hårda och meningslösa krav på arbetslösa, har vare sig gjort jobben fler eller löst arbetsplatsernas behov av kompetens. Att flytta sjukskrivna till Arbetsförmedlingens köer gör inte människor friskare. Vägen framåt handlar om att hålla samman Sverige och våga satsa på utveckling av människor och arbetsplatser.

Framsynt industripolitik banar väg för fler jobb

Ett Sverige som sätter jobben främst behöver en framsynt och modern industripolitik. Det är ett nationellt allmänintresse. Det ger insatserna för omställningen ett färdmål. Industrin samlar tillverkning och tjänsteproduktion till drivkrafter för utveckling. IF Metall ser möjligheterna i en energipolitik som både svarar upp mot basindustrins behov och mot Sveriges ansvar för att möta det globala klimathotet. Vi vet att mer kan göras för att forsknings- och utvecklingsresurser ska kunna samverka med behoven i företagen. Sverige kan bli ett bättre land för både svenska och utländska företag, inom alltifrån gruvnäring till mindre forskningsbolag, att etablera sig och växa i. Satsningar på offentlig innovationsupphandling kan skapa nya jobb runt om i Sverige. Finns det livskraftiga delar i företag som lägger ned ska dessa delar kunna få hjälp att leva vidare och utvecklas.

Investeringar i välfärden, bostäder och infrastruktur banar väg för fler jobb

Utveckling av vår gemensamma välfärd är jobbpolitik. Tillgången till bra utbildning, god barn- eller äldreomsorg och sjukvård är drivkrafter för ett land som vill framåt. Det är förutsättningar för ett praktiskt, jämställt och välfungerande arbetsliv. Satsningar på välfärdens kvalitet är därför avgörande för hela arbetsmarknadens utveckling.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

Människors tillgång till bra bostäder till skäliga kostnader rör hela landets förmåga att växa och skapa jobb. Sverige är ett exportland i behov av fungerande transporter och utskeppningshamnar. Arbetsmarknaden mår bra av att människor får bättre möjligheter att pendla mellan hem och arbete. Sverige behöver investeringar i bostäder och infrastruktur.

IF Metalls färdplan för fungerande omställning

IF Metalls färdplan för en sammanhållen omställningspolitik tar utgångspunkt i de värn som IF Metalls medlemmar behöver för att fortsatt bejaka omvandling och förnyelse. För oss handlar omställning om ett Sverige som ställer om från arbetslöshet till jobb, från kompetensbristens tröghet till kunskapsdriven tillväxt och från den ekonomiska otrygghetens oro till modets vilja att våga nytt och få uppleva framgångskänslan av tillhörighet.

Vår färdplan inkluderar alla, för ett Sverige

- där jobben sätts först
- där framsynt industripolitik och investeringar i välfärd, bostäder och infrastruktur banar väg för nya jobb
- där arbetsmarknadspolitiken verkar för människors och arbetsplatsers behov
- där utveckling på arbetsplatserna är ett gemensamt intresse
- där alla människor har rätt till ordning och reda på arbetsmarknaden
- där arbetslöshetsersättning ger rimlig trygghet under omställning.

1. Røj upp för att ge plats åt framtidens arbetsmarknad

Sverige har en tudelad arbetsmarknad. För många av IF Metalls medlemmar fungerar arbetslivet väl, för andra handlar tyvärr arbetslivet mycket om att vara tacksam för att ha ett jobb. Människor betraktas snarare som något lätt utbytbar än som en resurs för arbetsplatsernas utveckling. En ständig brist på produktions- och yrkeskunnig arbetskraft kan verka inom samma fabriksväggar som där organiseringen av arbetet mer utarmar än berikar arbetsinnehållet.

IF Metalls medlemmar möter i dag en verklighet där ungas inträde i arbetslivet allt mer blir en fråga om arbetsgivares jakt på subventioner och skattelättnader. Förmågan att kunna möta förändring med flexibilitet blir liktydigt med att billigt och enkelt använda tillfälliga anställningar. Det är jakten efter det billiga och enkla som i en del sektorer på arbetsmarknaden slår över i en hänsynslös exploatering av migrantarbetare.

IF Metall ser ett annat vägval för omställningspolitiken. Vår färdplan handlar om att stärka, inte utarma, arbetslivet. Ordning och reda på arbetsmarknaden är en förutsättning för en fungerande omställning. Vägen framåt behöver röjas upp.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

Tillfälliga anställningar och bemanningsföretag är inslag också på en fungerande arbetsmarknad. Däremot ska inte inhyrningar och visstidsanställningar kunna missbrukas och staplas på varandra under långa perioder. Brister i lagstiftningen ska inte möjliggöra för arbetsgivare att först kunna säga upp människor till följd av arbetsbrist för att sedan direkt via bemanningsföretag hyra in dem igen till samma jobb.

Mångfald, jämställhet och olika erfarenheter på arbetsplatserna stärker arbetslivet. Därför behövs nationella insatser som stärker arbetsplatsernas åtgärder för jämställdhet och mångfald. Lönekartläggningar och jämställdhetsplaner är värdefulla verktyg. Diskriminering och kränkande särbehandling behöver motverkas med såväl lagar som insatser för att öka människors medvetenhet. Erfarenheter och kunskaper samlade under ett långt arbetsliv är tillgångar på arbetsmarknaden.

Arbetskraftsinvandring är bra för Sverige. Därför ska Lex Laval rivas upp och ersättas med regelverk som möjliggör att svenska kollektivavtal ska kunna gälla alla som arbetar i Sverige. Utstationerad arbetskraft ska kunna ges rättigheter i enlighet med svenska kollektivavtal. Migrationsverket ska granska och kontrollera de företag som godkänts för att anställa migrantarbetare i Sverige. Avtalsenliga löner ska betalas och överenskomna arbetsvillkor hållas. Missbruk skadar majoriteten seriösa företagare och ska bestraffas. Sociala villkor i enlighet med kollektivavtal ska kunna säkerställas när staten och kommunsektorn handlar upp varor och tjänster. Sverige ska ratificera ILO-konvention 94.

IF Metalls färdplan för en fungerande omställningspolitik säger

att lagen om anställningsskydd ska justeras så att det inte är möjligt att stapla visstidsanställningar på varandra under långa perioder

att insatser ska genomföras för att stärka arbetsplatsernas åtgärder för jämställdhet, mångfald och tillvaratagandet av jobbseniorers erfarenheter

att Lex Laval ska ersättas med en reglering som möjliggör att svenska kollektivavtal ska kunna gälla för alla som jobbar i Sverige och att utstationerad arbetskraft ska kunna ges rättigheter i enlighet med svenska kollektivavtal

att Migrationsverket ska ges ett tydligt uppdrag att granska och kontrollera de företag som godkänts för att anställa migrantarbetare

att sociala villkor i enlighet med kollektivavtal ska kunna säkerställas vid offentlig upphandling och att Sverige ska ratificera ILO-konvention 94.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

2. Omställning med utvecklad kunskap och erfarenhet

Över hälften av de arbetslösa beskrivs av Arbetsförmedlingen stå långt ifrån arbetsmarknaden. Skälen är många, men det är också möjligheterna att ta vara på varje människa. En stor del bedöms ha otillräcklig utbildning eller erfarenhet för de jobb som är lediga. Med ihållande hög arbetslöshet och bristande insatser inom arbetsmarknadspolitiken blir chanserna till jobb små. Många unga saknar en fullföljd gymnasieutbildning. Äldre som förlorat jobbet riskerar att få sin erfarenhet, uppbyggd under ett långt arbetsliv, upplevd som otillräcklig för de nya jobben.

Regeringen har satt sitt hopp till återkommande skattelättnader och subventioner. Arbetsgivaravgiften har justerats ned för unga. Mångmiljardbelopp, som kunde ha använts för industrins kompetensförsörjning, gick i stället till insatser som gav få nya jobb. Där insatser uteblev för att rusta människor för dagens arbetsmarknad inrättades i stället Fas 3. IF Metall vill annat.

För IF Metall handlar Sveriges utveckling om att ta vara på och utveckla kompetensen hos varje människa. Landets framåtskridande byggs upp av kunskaper och färdigheter. Färdriktningen för jobben behöver därför en sammanhållen politik för satsningar på kompetensförstärkning.

Inom samma postnummerområden verkar i dag arbetskraftsbrist och långtidsarbetslöshet sida vid sida. Återkommande undersökningar visar att många arbetsplatser, år ut och år in, har svårt att rekrytera människor med efterfrågad utbildning eller erfarenhet. Svårigheterna drabbar enskilda arbetsplatser. Hoppet om nyinvesteringar slocknar. Kunder får beskedet att ”tyvärr, det klarar eller hinner vi inte”. Övertidsarbete får ta vid där nya arbetskamrater inte står att finna.

IF Metall menar att arbetsmarknadspolitiken behöver se förnyelsens ljus. Vi vill se en utökning av antalet platser inom framför allt yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Arbetsförmedlingen ska få möjligheter att erbjuda skraddarsydda praktik- och utbildningslösningar som passar arbetsplatsernas behov.

Vägarna till jobb eller utbildning behöver bli smartare. Ett nationellt krafttag för kompetenskartläggning och validering är nödvändigt. IF Metall vill att resurser riktas till att utveckla nationella valideringsmodeller för fler yrkesområden. Lokalt och regionalt ska kompetenskartläggning och validering finnas tillgängligt för arbetslösa, men även för anställda som en del av stödet för arbetsplatsernas arbete med kompetensutveckling.

Ge utbildningspolitiken en stark roll för jobben

Utbildningspolitiken måste få en starkare roll för jobben. Kraven på kunskap växer. Därför spelar utbildningspolitiken en helt avgörande roll för hur arbetsmarknaden utvecklas.

Utbildning innebär förverkligande av livschanser som sträcker sig längre än möjligheten till en arbetsinkomst. Därför får aldrig

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

kön, etnisk härkomst eller klasstillhörighet bli hinder för människors rätt att kunna välja utbildning. Jämlikhet ger de många människorna den frihet som gör Sverige starkare. Därför är satsningar på grund- och gymnasieskola helt avgörande för framtiden på svensk arbetsmarknad.

IF Metall menar att det måste finnas trygga broar mellan skola och arbetsliv. Samverkan ger både högre utbildningskvalitet och den kompetensförstärkning som landets arbetsplatser eftersöker. Arbetsmarknadens inflytande över utbildningarnas utformning och dimensionering behöver öka. En bättre fungerande arbetsmarknad behöver en sammanhållen satsning på yrkesutbildningar.

IF Metall ser behov av att Sverige investerar i ett yrkesutbildningspaket, som även rymmer satsningar på studie- och yrkesvägledning för unga och vuxna. Rekryteringen av yrkeslärare behöver öka. Nationella satsningar behövs för att på ort och ställe öka söktrycket till och kvaliteten på gymnasiets yrkesprogram och för att stärka kontakterna mellan enskilda skolor och arbetsplatser.

Tonåringars könsbundna gymnasieval delar upp svensk arbetsmarknad i kvinno- respektive mansdominerade yrken. Industrin mår bättre av fler kvinnor, vården och omsorgen av fler män. Därför behövs nationella satsningar för att stärka lokala engagemang som kan bryta upp de könsbundna utbildningsvalen.

IF Metall menar att det behövs fler vägar till och fler platser inom Yrkeshöskolan. Bristyrkesområden ska prioriteras. I ett yrkesutbildningspaket ska utveckling av Yrkesvux rymmas så att det tydligare blir en varaktig utbildningsform som också ger kvinnor och män möjlighet att byta utbildnings- eller yrkesbana. Lärlingsutbildningar kan utvecklas inom yrkesområden med tradition av att i stor utsträckning låta färdigutbildningen ske på arbetsplatserna.

IF Metalls färdplan för en fungerande omställningspolitik säger

att arbetsmarknadspolitiken tydligare ska inriktas på att främja arbetsplatsernas behov av kompetens

att antalet platser inom framför allt yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar ska utökas och samordnas med satsningar på ökad tillgänglighet till Yrkesvux

att riktade satsningar ska genomföras för att främja genomslaget av kompetenskartläggning och validering

att satsningar ska genomföras på grund- och gymnasieskolan med målet att öka andelen elever med gymnasiebehörighet respektive gymnasieexamen

att ett nationellt yrkesutbildningspaket ska tas fram som stärker yrkesutbildningar i olika former riktade till såväl unga som vuxna.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

3. Arbetslöshetsförsäkringen blir en omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen är en oumbärlig del av en fungerande omställning på arbetsmarknaden. Den kan ge den ekonomiska trygghet som är nödvändig i ett land som bejakar strukturomvandling. Försäkringen kan hålla uppe efterfrågan i ekonomin när arbetslösheten stiger. Försäkringen kan vara ett värn mot att löner och villkor sätts under press när konkurrensen om jobben hårdnar.

Men så fungerar inte arbetslöshetsförsäkringen i dag. Den är gravt eftersatt. Långt under varannan arbetssökande är inte ens kvalificerad för att kunna använda försäkringen. Urholkat tak medverkar till att det är mycket få som kan få ut 80 procent. Mångmiljardbelopp har taxerats ut i förhöjda avgifter i ett befängt experiment för att påverka lönebildningen.

Vägen framåt handlar om att steg för steg se till att arbetslöshetsförsäkringen blir en fungerande del i omställningen på arbetsmarknaden.

Arbetslöshetsförsäkringen ska fungera för alla på arbetsmarknaden. IF Metall motsätter sig en utveckling där tilläggsförsäkringar blir särlösningar för människor med resurser att betala för sig. Tilläggslösningar fördjupar orättvisorna mellan arbetstägare. Det urholkar i grunden förtroendet för gemensamma försäkringar. Vägen framåt handlar om att hålla ihop, inte dra isär. Därför behöver taket höjas. Riktmärket bör vara att 80 procent av de a-kasseanslutna ska kunna få ut 80 procent i ersättning vid arbetslöshet. Tillgängligheten till en fortsatt frivillig försäkring måste bli bättre genom rimligare kvalificeringsvillkor och låga avgifter. Fackliga a-kassor med förankring i branschernas verklighet ger välfungerande service och stöd till a-kasseanslutna.

Förstärkningen av försäkringen behöver gå hand i hand med förstärkningen av arbetsmarknadspolitiken. Aktivitet ska alltid prioriteras före passivitet. Rätten till en god rimlig inkomsttrygghet kan då förenas med ansvaret för att aktivt ta del av de insatser som erbjuds inom arbetsmarknadspolitiken. Ersättningen kan hållas högre tidigt under omställningen. Utformningen av kontroller och sanktioner ska gå hand i hand med en hög ambitionsnivå i en aktiv arbetsmarknadspolitik.

Med ett gott stöd kan tydliga krav ställas på aktivitet. Regelverken kan utformas så att Arbetsförmedlingen och a-kassorna kan inrikta sig på stöd till enskilda, inte belastas med tungrodd byråkrati.

En arbetsmarknadspolitik tydligt inriktad på arbetsplatsernas kompetensbehov öppnar möjligheten för människor att gå utbildningar med bibehållen a-kasse- eller aktivitetsersättning. Det kan ske som ett led i att öka rekryteringen till bristyrkesutbildningar eller för att stärka rehabiliteringsinsatserna. Varje människa är en resurs. Därför ska arbetsmarknadspolitiken växla över från utförsäkringar till att ge fler människor tillgång till

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

meningsfulla arbeten i helt eller delvis subventionerade anställningar.

IF Metalls färdplan för en fungerande omställningspolitik säger

att taket i arbetslöshetsförsäkringen ska höjas med riktmärket att 80 procent av de a-kasseanslutna ska kunna få ut 80 procent i ersättning vid arbetslöshet

att anslutningen till arbetslöshetsförsäkringen ska vara frivillig och a-kassorna administreras av fackliga organisationer

att en arbetsmarknadspolitik som sätter aktivitet framför passivitet är en grundförutsättning för en fungerande omställningsförsäkring

att möjligheterna att studera med a-kasse- eller aktivitetsersättning ska utvecklas.

4. Omställning i verkligheten, på ort och ställe

Arbetsmarknadspolitiken behöver nå verkligheten, på de arbetsplatser där nya medarbetare behövs och på de platser runt om i landet där människor lever och verkar. Insatserna behöver få verkningsfullt innehåll anpassat efter behoven på enskilda arbetsplatser och hos enskilda människor.

Vad Sverige i stället har fått se är en arbetsmarknadspolitik som avlövats på aktivitet. Hårda regleringar från regeringskansliet har dessutom lett till att miljardbelopp, avsatta för insatser, blivit oåtkomliga för arbetslöshetsbekämpningen och skickats tillbaka till staten. Samtidigt växer långtidsarbetslösheten och många arbetsplatser har svårt att hitta personal med rätt utbildning eller erfarenhet. IF Metall ser en annan väg.

IF Metall vill att arbetsmarknadspolitiken ska få koncentrera sig på arbetsplatsernas behov. Arbetsplatserna måste ses som startpunkten för en fungerande omställning. Arbetsförmedlingen behöver därför få mer tid att samverka med arbetsplatserna. Kontroll av arbetslösa och upphandlingsadministration får då stå åt sidan. Arbetsplatserna ska se sitt lokala arbetsförmedlingskontor som ett självklart stöd för jobbmatchning och kompetensförsörjning. Långsiktig samverkan med omställningsaktörer och utbildningsanordnare som stärker kvaliteten i insatserna ska ta över ideologiskt framtvängd konkurrensutsättning.

Ökad kontakt med arbetsplatserna innebär också att Arbetsförmedlingen får bättre förutsättningar för att se till att insatser inte används för att tränga ut ordinarie arbeten eller runda kollektivavtalens villkor.

IF Metall menar att samverkan, på lokal och regional nivå, mellan utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken genomförande behöver bli bättre. I dag sätter administrativa gränser hinder för

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

människors väg till arbete och arbetsplatsernas kompetensförsörjning. I nära perspektiv måste samverka lokalt och regionalt få större inflytande över resurssamordningen. Det kan till exempel handla om att samordna vilka Yrkesvux och yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningar som behöver erbjudas. I detta ingår att Arbetsförmedlingen generellt bör få möjlighet att handla upp och erbjuda arbetslösa reguljära utbildningar som kan kombineras med praktik.

På sikt bör ett större ansvar för resurssamordning också kunna läggas över regionalt för gymnasieutbildningar och eftergymnasiala utbildningar, till exempel Yrkeshögskoleutbildningar, som är avgörande för kompetensförsörjningen. På den grunden kan också ett nätverk byggas upp av utbildningsanordnare och expertis som stödjer de enskilda arbetsplatsernas genomförande av kompetensutveckling.

Snabba insatser för en piggare omställning

IF Metall vill se en omläggning av arbetsmarknadspolitiken så att insatser ska kunna sättas in snabbt. Administrativa gränser ska ersättas med individanpassade lösningar som ger möjligheter till utveckling via praktik och utbildning. Människor ska inte via långa arbetslöshetsperioder behöva kvala in till aktiva insatser. En arbetsmarknadspolitik som stödjer kompetensförsörjning ska vara öppen för att ge människor möjlighet att via utbildning eller praktik varaktigt kunna etablera sig i arbetslivet. Hellre det än att människor ska se framför sig en upprepad lång rad av osäkra anställningar. Ett jobb är viktigt, men möjligheten till rätt jobb är ännu viktigare.

IF Metall stödjer införandet av en 90-dagarsgaranti för unga. Vi vill att insatser som sker inom ramen för omställningsavtalen tydligt samordnas med, och ska kunna fördjupas med, Arbetsförmedlingens insatser. Arbetsförmedlingen behöver få ett rakt uppdrag att se omställningsavtalen som en tillgång och samverka med omställningsaktörerna. En stark samverkan ger i sin tur förutsättningar för bredare avtal som når även visstidsanställda och blir verktyg för rehabiliteringsinsatser.

Arbetsmarknadspolitiken fokus på arbetsplatsernas behov förutsätter att resurserna kan användas mer flexibelt och komma till nytta utifrån de behov som finns på ort och ställe. Kontakter med arbetsplatserna ska kunna fullföljas med skraddarsydda lösningar för de behov som finns. En rikligare verktygslåda med olika utbildnings- och praktikinsatser ska kunna kombineras med möjligheten att skraddarsy lösningar anpassade efter de arbetssökande och arbetsplatserna. På den grunden blir det också möjligt att utveckla innehållet i och genomslaget för avtalsbaserade lösningar, såsom IF Metalls avtal om yrkesintroduktion.

Omställning där alla är en resurs

Sverige har genomgått en dyster utveckling där människor dag för dag tillåtits att hamna allt längre ifrån arbetsmarknaden. En

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

omläggning av arbetsmarknadspolitiken med mer av snabba aktiva insatser anpassade till varje människas behov kan förebygga risken för att långtidsarbetslöshet drabbar allt fler. Samtidigt krävs en omedelbar kraftsamling mot den rådande långtidsarbetslösheten.

Hit hör subventionerade anställningar riktade till människor med tillfällig eller mer bestående nedsatt arbetsförmåga. Det kan till exempel handla om meningsfulla jobb i näringslivet, i landets kommuner och landsting eller i föreningslivet, med riktade anställningsstöd. Hit hör inte sysselsättningsfasen (Fas 3). Fas 3 ska fasas ut.

Förutsättningarna för att komma i arbete varierar från människa till människa. En och samma administrativa lösning kan inte passa alla. Däremot är alla en resurs, och alla ska också få uppleva det. Därför måste också insatserna kunna variera och kunna kombineras på ett sätt som passar både individer och arbetsplatser, i form av studier och/eller rehabiliteringsinsatser.

Trygghetssystemen måste snabbt styras över till en arbetslinje som ser till människors behov och möjligheter. Människor med kronisk eller långvarig sjukdom ska ha rätt till ekonomisk trygghet. De stelbenta tidsgränserna för sjukpenningen gynnar inte vägen tillbaka till arbete och måste därför ersättas med aktiva rehabiliteringsinsatser med fungerande uppföljning.

Samhall spelar en viktig roll för omställningen på arbetsmarknaden. Tyvärr fungerar det inte så på alla ställen. IF Metall vill därför förstärka Samhall. Förstärkningarna behöver vägledas av tre sammanhållna delar. Fler platser är en del. Samhall måste samtidigt få resurser att kunna utveckla arbetet för Samhall-anställda. Trygghet och utveckling i arbetet är en annan del i en förstärkning av Samhall.

För det tredje vill IF Metall se en tydligare samverkan mellan Samhall och arbetsmarknadspolitiken. Mål ska finnas för att, där det är möjligt, stödja människors väg tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden. Målen behöver stödjas av en arbetsmarknadspolitik som har resurser att erbjuda individanpassade lösningar som också kan upplevas trygga för individen.

IF Metall tror inte på en återgång till gångna tiders omfattande utpensionering av arbetsmarknadsskäl. Däremot ser vi att avtalsbaserade lösningar, anpassade utifrån verklighetens möjligheter, kan få växande betydelse. Möjlighet till avtalad delpension är ett sådant område. IF Metall motsätter sig därför varje politiskt försök att försvåra parternas gemensamma arbete med avtalspensioner eller andra lösningar som rör arbetstidsflexibilitet.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

IF Metalls färdplan för en fungerande omställningspolitik säger

att arbetsmarknadspolitiken tydligare ska medge tidiga och kompetenshöjande insatser, flexibelt genomförda utifrån behov hos individer och rekryterande arbetsplatser

att arbetsmarknads- och utbildningspolitiken ska samordnas utifrån lokala och regionala behov

att Arbetsförmedlingen ska få i uppdrag att medverka till att insatser som sker inom ramen för omställningsavtalen kan samordnas och fördjupas med arbetsmarknadspolitiska insatser

att arbetsmarknadspolitiken ska öka bredden av insatser kombinerat med lönesubventioner riktade till arbetslösa som bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden

att sysselsättningsfasen (Fas 3) ska avvecklas

att de stelbenta tidsgränserna i sjukförsäkringen ska ersättas med ökade insatser för att stärka de arbetsmarknadsinriktade rehabiliteringsinsatserna

att Samhall ska förstärkas för att främja de nationella omställningsinsatserna och för att utveckla de Samhallanställdas arbeten.

5. Omställningen startar på varje arbetsplats

Arbetsplatsernas vägar att möta behov och utmaningar formar ett vägval för omställningen på hela arbetsmarknaden.

IF Metalls medlemmar finns på arbetsplatser där varje anställds kompetens bygger arbetsplatsen starkare. På arbetsplatserna är arbetets organisering, arbetsmiljöarbetet och arbetstagarnas kompetensutveckling verktyg för att flexibelt kunna ställa om och därmed stå än starkare i konkurrensen. IF Metalls medlemmar finns på arbetsplatser där vårt fackliga engagemang för Hållbart arbete gör verklig skillnad. IF Metalls medlemmar finns på alla de arbetsplatser som skapar aktivitet i partsgemensamma samarbeten, såsom Teknikcollege, Yrkesåret eller Produktionslyftet.

För oss i IF Metall är det omställningspolitik när politiken ser värdet och vill, utan att ta över företagets ansvar eller peta i parternas rätt till självständighet, bidra till engagemanget på dessa arbetsplatser. Vägvalet för politiken är att bidra mer, inte mindre, till arbetsplatsernas engagemang för god arbetsmiljö, välfungerande arbetsorganisationer och allas möjlighet att få lära mer i arbetslivet.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

Arbetsplatsernas arbetsmiljöarbete ger en bättre arbetsmarknad

Varje anställds rätt till en god arbetsmiljö bygger upp en fungerande svensk arbetsmarknad. Arbetsplatser som försliter, skadar och pressar människor psykiskt skadar hela arbetsmarknaden. Brister i arbetsmiljön minskar antalet produktiva timmar och slår ut många människor helt och hållet från arbetsmarknaden.

Därför är arbetsmiljöarbetet på varje enskild arbetsplats en omistlig del av den nationella omställningspolitiken. IF Metall menar att utvecklingen på Sveriges arbetsplatser behöver stöd av nationella arbetsmiljösatsningar. Vi vill se ökade resurser till arbetsmiljöinspektioner och skärpta sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot arbetsmiljö- och arbetstidsregler. Arbetsmiljöverket ska ha tillräckliga resurser för att kunna utveckla och uppdatera föreskrifter. Kunskapen om arbetsmiljöbrottslighet behöver bli större hos polis och åklagare.

Skärpta kontroller och uppföljningar av arbetsplatsernas arbetsmiljö behöver ske balanserat med förstärkt utvecklingsarbete.

IF Metall ser ett behov av att öka resurserna till utbildning av såväl skyddsombud som chefer med ansvar för produktion och personal. Pressen och stressen på arbetsplatserna ökar. Därför behöver resurser öronmärkas för utbildningar i psykosocial arbetsmiljö. Vi vill att staten lyfter av sjuklöneansvaret, som fördyrar och riskerar att sortera ut mer än det hjälper upp utvecklingen. Vi ser hellre att arbetsplatserna får en reell funktion i myndighetssamverkan för att hitta fungerande lösningar för människors rehabilitering i jobbet eller på arbetsmarknaden som helhet.

IF Metall menar att det är nödvändigt att Sverige höjer ambitionsnivån för det förbyggande arbetet. Fler arbetsplatser måste få tillgång till kvalificerad företagshälsovård. Det förebyggande arbetsmiljöarbetet behöver prioriteras. Staten bör därför pröva tanken på att låta Arbetsmiljöverket få ett tydligt uppdrag och riktade resurser för att med expertis understödja det förebyggande arbetet.

Sverige behöver en omedelbar strategi för nolltolerans av dödsolyckor i arbetslivet. Strategin ska tas fram i samverkan med parterna. Döden på jobbet får aldrig vara en realitet.

Utveckling av produktionens och arbetets organisering är avgörande för såväl arbetsplatsernas konkurrenskraft som villkoren för människors arbetsvardag. Forsknings- och utvecklingsresurser behöver riktas till att främja parternas engagemang för konkurrenskraftiga och hållbara lösningar för produktionens och arbetets organisering. IF Metall anser att Sverige behöver inrätta ett nationellt kunskaps- och utvecklingscentrum för produktiva och hållbara arbetsorganisationer. Centrat kan bli ett nav för forskning och handfast utvecklingsarbete, i nära samverkan med företag och arbetsmarknadens parter.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

Arbetsplatser som kan och vet mer skapar en bättre arbetsmarknad

Lärande i arbetslivet handlar om utveckling av arbetsmarknadens största resurs – alla de miljontals kvinnor och män som är i arbete. Kompetensutveckling i arbetslivet betyder framgång i strävan efter att låta kunskap snarare än försämrade arbetsvillkor vara ledstjärna för internationell konkurrenskraft. Mångkunnighet ger arbetsplatser förmåga att hantera inre omställningskrav när produktionen med order- och konjunkturläge rör sig upp och ned. Påbyggda kompetenser ger i omställningen rekryterande arbetsplatser mer kunskap och erfarenhet. Det förebygger risken för långvariga arbetslöshetsperioder och är en nyckel till framgång i arbetsmarknadsinriktad rehabilitering.

Politiken behöver se det stora värde som lärande i arbetslivet skapar för hela samhället. Lärande i arbetslivet kan inte längre bara uppfattas som personalutbildning som arbetsgivare eller enskilda får sköta efter eget tycke och plånbok. Sverige måste nå längre.

Sverige behöver en infrastruktur för lärande i arbetslivet. IF Metall vill därför se nationella insatser, som sker i samverkan med parterna på arbetsmarknaden, för att ge väsentligt fler människor tillgång till kompetensutveckling. Arbetsplatserna behöver i sin närhet känna stöd i hur genomförandet av kompetensutveckling faktiskt kan ske. Genomförandestöd kan också komma till nytta för parternas medverkan i projekt finansierade via Europeiska Socialfonden.

IF Metall menar att nationella resurser ska finnas tillgängliga för att stödja arbetsplatsernas finansiering av kompetensutvecklingen. På sikt bör företagets möjligheter att få göra avskrivningar för investeringar i personalutbildning eller ett system för kompetensförsäkring prövas. I det nära perspektivet, redan i morgon, bör resurser kunna riktas till lösningar för att använda kompetensutveckling vid ekonomisk nedgång – då tiden men inte resurserna finns på arbetsplatserna.

Staten bör pröva möjligheten att utveckla lösningar motsvarande IF Metalls idé om ”100-lappen”, dvs. att staten skjuter till runt en hundring i timmen för kompetensutveckling av arbetstagare som annars riskerar att bli uppsagda. Det nyligen beslutade systemet om statligt stöd till korttidsarbete, vid allvarliga kriser, bör också innehålla resurser till arbetsplatsernas kompetensutveckling. Svensk arbetsmarknad mår bättre av utveckling än av att arbetsplatser tappar kompetens och arbetstagare förlorar jobben.

Dagordningens punkt 19 – Vårt samhälle

FS förslag till beslut

IF Metalls färdplan för en fungerande omställningspolitik säger

att antalet arbetsmiljöinspektioner ska öka samt påföljderna skärpas vid överträdelser av arbetsmiljö- och arbetstidslagarna

att arbetsmiljöutbildning ska bli obligatorisk på Polishögskolan

att resurserna ska öka till arbetsmiljöutbildningar

att strategi för nolltolerans mot dödsolyckor i arbetslivet ska tas fram i samverkan med parterna

att satsningar ska genomföras för att stärka arbetsplatsernas tillgång till företagshälsovård och för att utveckla det förebyggande arbetsmiljöarbetet

att forsknings- och utvecklingsresurser ska riktas till att främja parternas engagemang för konkurrenskraftiga och hållbara lösningar för produktionens och arbetets organisering

att Sverige ska bygga upp en infrastruktur för lärande i arbetslivet och staten medverka till finansieringen av arbetsplatsernas insatser för kompetensutveckling.

Förslag till beslut

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att anta att-satserna i programmet för arbetsmarknaden.